DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS,

SIVE

APOLOGIA PRO MEDICINA EMPIRICA.

QUAM,

ANNUENTE SUMMO NUMINE

Ex Auctoritate MAGNIFICI RECTORIS,

D. DAVIDIS VAN ROYEN,

MEDIC. DOCTORIS, NEC NON BOTANICES IN ACADEMIA LUGDUNO BATAVA PROFESSORIS ORDINARII,

NEC NON

Amplissimi SENATUS ACADEMICI *Consensu,* & *Nobilissimæ* FACULTATIS MEDICÆ *Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in MEDICINA Honoribus, & Privilegiis rite ac legitime consequendis,

Eruditorum Examini submittit

SAMUEL MUSGRAVE,

ANGLUS,

Soc. Reg. Lond. Socius.

Ad diem 6. Junii MDCCLXIII. *H. L. Q. S.*

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud SAM. ET JOH. LUCHTMANS, 1763.

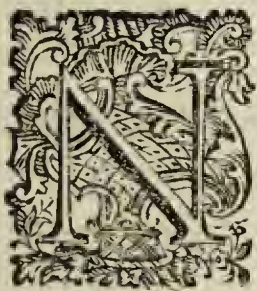
VIRO CLARISSIMO

BERNARDO SIEGFRIEDO ALBINO, M. D

ANATOMES, CHIRURGIÆ ET MEDICINÆ IN ACADEMIA LEIDENSI PROFESSORI PROMOTORI SUO HONORATISSIMO

S. P. D.

SAMUEL MUSGRAVE.

unquam ita æquitati hominum diffiſus ſum, Albine Illuſtriſſime, ut liberam veritatis profeſſionem, in quæſtione præſertim philoſophicâ, invidiæ & offenſionum metu refugiendam eſſe arbitrarer. Etenim ſi tanta quorundam perverſitas atque imprudentia eſt, ut recepta jamdudum dogmata nullo modo impugnari ferant, ſaltem morbi iſtius labes Viros doctrinâ & ingenio excellentes, qui ex ſe potiùs quam

ex præceptorum dictatis ſapiunt, Tui denique ſimiles, non tangit. Quod & olim judicavi, & nuper, cum Te de hac meâ diſputatione conſulerem, expertus ſum. Negabas enim hanc ſtudiorum Academicorum legem eſſe, ut ad certam aliquam normam omnium ſententiæ componerentur; nihil prohibere aiebas, quo minùs in medium proferrentur quantumvis paradoxa, quæ ad cujuslibet ſcientiæ illuſtrationem pertinerent; poſtremò inſtitutum meum adeò non improbabas, ut etiam, quæ Tua eſt humanitas, laudares. Quæ omnia eo diſertiùs commemoro, quo magis neceſſarium videtur, adverſùs contumelias & dicteria, quæ in novatores conjici ſolent, Tuâ me auctoritate munire. Quis enim vel argumenti novitatem reprehendat, quam Tu utilitate com-

pen-

pensari putes, vel scriptoris fastidiat obscuritatem, quam Tu, tantus Vir, non aspernatus sis? Atque hìc multa reticeo ex quibus facile esset Tuam de totâ hac quæstione sententiam perspicere; quæ si afferrem, magnum haud dubiè præjudicium apud eruditissimum quemque & sapientissimum facerent. Nihilominus reprimo me, cùm quòd inverecundum foret ante tempus divulgare, quæ aptiùs ex Te cognoscerentur; tùm quòd veritatis causa non fautorum claritate, sed rationum momentis tuenda est. Interea, de Benevolentiâ Tuâ, totque propensissimæ in me voluntatis indiciis, quid dicam, aut quomodo gratias agam, nescio; ne aut temeritatis arguar, si hæc tanquam assensionis Tuæ pignus interpreter, aut arrogantiæ, si mihi potiùs, quam causæ a me defensæ accepta re-

feram. Utcunque sit, grato certè memorique animo non excident. Vale, Vir Egregie, meque inter cultores Tuos devinctissimos & devotissimos numera. Dabam Leidæ Calendis Junii. Anno MDCCLXIII.

DIS-

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS:

SIVE,

APOLOGIA PRO MEDICINA EMPIRICA.

Supervacua mihi ſemper atque inanis viſa eſt controverſia, inter Medicos jam olim agitata, utra potior Medicinæ faciendæ ratio ſit, Theoretica an Empirica. Nam ſi Theoretici abditas morborum cauſas, quod ſanè profitentur, revera perſpectas habent, neque ſpecie veritatis decipiuntur, non eſt dubitandum, quin tam accurata corporis humani cognitio magnam ſubinde lu-

cem medentibus præbitura sit. Contra, si Doctrina eorum suspicioni obnoxia sit, neque phænomenis, quantum satis est, conveniat, ecquis utile medicinæ putet, nedum verò necessarium, quod aut manifestò falsum, aut jure suspectum sit? Itaque caput quæstionis est, an ulla adhuc prodita sit Theoria, cujus veritas aut certa, aut probabiliter explicata sit; quo rite dijudicato facillimum de altero judicium est. Quæ cum mihi persuasa essent, animoque inhærerent, nunquam me admodùm commovebant, quæ a Theoreticæ rationis fautoribus jactabantur; cæcam fore atque ancipitem Medicinam, nisi Theoriam aliquam, velut Ducem, sequatur. Priùs enim de Duce quærendum putavi, satisne oculatus esset & locorum gnarus; duplex quippe periculum esse, si, ut nonnullis accidit, cæcum cæcus adhibuissem. Neque magnopere, credo, hortandi sunt æqui eruditique lectores, ut eundem quoque animum ad hanc quæstionem excutiendam afferant, nec priùs de genere Theoretico pronuncient, quam de singulis Theoriis quid statuendum sit, diligentiùs mecum perpenderint.

Sed erunt fortasse, qui me, Veterum & Recentiorum Theorias refellere aggredientem, pene infiniti laboris onus suscepisse existiment, quod tamen multò levius & tolerabilius est, quam videtur. Etenim, quæ

ab

ab initio artis ad noſtrum usque ſeculum ſuffragia hominum partitæ ſunt, pleræque neglectæ jacent, nec ullos jam ſectatores inveniunt; quas proinde, cum nemo defenderit, ſtultum foret magno conatu impugnare. Quamobrem breviter his, quæ exoleverunt, percurſis, ad reliquas vigentes adhuc celebratasque feſtinabo. Et primùm quidem de Hippocratis doctrinâ non conſtare videtur, utrùm morbos a ſanguinis, bilis, pituitæ denique exceſſu & acrimoniâ deducat, an a ſpirituum, id eſt, aëris actione eos, quos nominavi, humores corrumpenti; adeo nihil in eâ explicatum aut morborum phænomenis accommodatum eſt. Poſt Hippocratem deinde Eraſiſtratus, cum ſanguinem venis, arteriis verò aërem contineri ſtatuiſſet, inflammationem effici putabat, & ex eâ porrò febrim, quoties ſanguis in vaſa, aëri deſtinata, tranſiret; de quo minimè neceſſarium eſt apud eos diſſerere, qui arteriarum uſum ex Harveii inventis didicere. Jam, ut Aſclepiadem paullisper mittamus, quid Methodicis abſurdius, qui Theoriam neque, ut falſam, repudiarunt, neque ſtrenuè, ut veram, amplexi ſunt, ſed utramque rationem miſcendo corruperunt? Quibus ætate inferiores Pneumatici in ſingulis morbis diverſum ſpirituum genus accuſabant, quod nihil utique aliud eſt, niſi rei ignotæ nomen ſpecioſum præten-

dere. Quid Galenus, qui ſiccitatis & humiditatis, caloris & frigoris velut æquilibrium in corpore conſtituit, eoque pereunte, valetudinem labefactari exiſtimat? Num Theoriæ hujus ſimplicitatem curationum quoque ſimplicitate æquare potuit? Inter recentiores porrò Sylvius, qui nullam morborum cauſam, præter aciditatem, agnoſcit, nonne ab omnibus, qui doctrinam ejus vel obiter commemorant, ridetur? Quanquam æquè ridiculus eſt, meo judicio, Williſius, qui medicinam ad certas leges exigens, principium ſyſtematis fecit ſpirituum ataxiam, id eſt, rem omnium incertiſſimam, nullisque omnino legibus obtemperantem. Atque hæ quidem Theoriæ, cum per modicum temporis ſpatium floruiſſent, aliarum ortu aut incremento extinctæ ſunt. Quæ verò ex irritabili corporis naturâ ante aliquot annos deduci cœpta eſt, propriâ, ut videtur, debilitate, etiam in cunis interiit.

Omnino, ex tanto ſyſtematnm numero, non plura duobus ſunt, quæ recentioris Philoſophiæ lucem ſuſtinere potuerunt; quorum alterum ex metaphyſicæ penetralibus depromptum eſt, alterum certis & perſpicuis mechanicae principiis ſe tuetur. De his igitur fuſiùs & uberiùs diſſeremus, & primùm quidem de eo, quod ex animæ naturâ & actione Stahlius Germanus concinnavit.

Du-

Duæ ergo, ſi Stahlium audimus, in corpore humano propenſiones ſunt; altera, quâ ad putredinem & corruptionem tendimus, ab elementari corporis mixtione oriunda; altera verò, ab animâ, corporis incolâ, profecta, quâ ad ſanitatem & vitam vindicamur. Propagatur autem animæ vis a cerebro ad extrema corporis per nervos, quorum actio ſi quovis modo impeditur, morbos ſubſequi neceſſe eſt. Morborum præcipua cauſa eſt, ſanguis præter modum abundans, ſpiſſiorque ſenſim factus, unde animæ vis retardatur, ne corpori liberè & quantum ſatis eſt, proſpiciat. Ergo, ut ſanguinis copiam minuat, ſimulque lentorem etiam frangat, varia moliri ſolet Anima, velut hæmorrhagias, ſudores, diarrhœas, calorem febrilem & ſimilia. Sed in his remediis adhibendis perturbatur aliquando animæ conatus, ut vel acrior juſto ſit vel remiſſior. Interdum etiam ſymptomata, quæ corpori purgando & a morbis liberando plerumque inſerviunt, a morbi ipſius vehementiâ inducuntur; quod cum fit, diverſam curationem poſtulant (*a*).

Habes, Lector, compendium doctrinæ Stahlianæ; quæ, ut veram eſſe concedamus, Theoriæ uſum non præ-

(*a*) Stahl. Patholog. Pars 1. Gen. Sect. 5.

præſtat, neque adeo nomen tam honorificum mereri videtur. Quid enim docere debet Theoria, aut quam maximè ob cauſam a Medicis adſumitur? Nimirum, quod ad Medicinam attinet, eadem planè hominum conditio eſt, ut ſi aliquem fingamus, qui horologium exquiſitiſſimum nactus, nihil aliud deſideret, niſi ut integrum maneat, motûsque æquabilitatem conſervet. Huic igitur, unum illud ſpectanti, quid motum generet, ſive elateris actio, ſive plumbi gravitas ſit, non admodum ſcire profuerit, niſi ſciat etiam, quæ impedimenta turbare ſoleant, quo faciliùs aut tollat præſentia, aut venientibus occurrat. Quod in medicinâ quoque neceſſarium eſſe viderunt omnes, præter Stahlium, Theoretici; morborumque adeo cauſas, non ſanitatis, explicare properarunt. Quemadmodum ſunt inter alios, qui ab alcalino vel acido liquorum ſtatu valetudinem corrumpi exiſtimant; quorum utrumvis, ſi verum eſſet, expeditiſſimam curandi rationem oſtenderet. Diverſam ab iſtis viam ingreſſus eſt Stahlius. Multis contendit, animam vitæ & ſanitatis conſervatricem eſſe; cujuſmodi autem ſint, quæ ſanitati officiunt, negligenter admodum & jejunè explicat.

Sed hæc ne ad invidiam dici putentur, paucis confirmanda ſunt. Ex morborum igitur cauſis primam facit conatum quendam ad putredinem, ipſis corporis

ris elementis a naturâ adjunctum. Verùm cum huic ex Hypothesi opponatur æquipollens animæ actio, pro nihilo planè habendus est, siquidem, ex Physicorum axiomate, potentiarum æqualium actio contraria nullum effectum generat. Quare, hoc seposito, totum systematis pondus in causas auxiliatrices delabitur, id est, in sanguinis copiam & lentorem, a quibus vim animæ conservatricem retundi quodammodo & suffocari contendit. Jam, ut extra controversiam verum est, multa corporis mala his sanguinis conditionibus originem & incrementum debere, ita pariter constat alia, & fortasse plura esse, quæ ex radice diversâ pullulant. Nondum compertum est Tertianas, Dysenterias, Exanthemata cujuscunque generis, plethoricos sæpiùs, quam alios, invadere; contra verò Hydrops, Phthisis, Febres denique putridæ, nunquam magis formidari solent, quam cum sanguis tenuior solito & dilutior factus est. Plethoræ igitur efficaciâ partem duntaxat morborum complectente, Theoriam Stahlii imperfectam esse apparet, nullâ quippe reliquis causâ attributâ, nisi eas excipias, morbosas potiùs affectiones, quam morbos, quæ ad animæ actionem referuntur.

Sed, ut dixi, in Theoriæ Stahlianæ explicatione multò minùs de morborum causis, quam de animâ, disputatur: eam scilicet conatum corporis ad putredinem

con-

contrario conatu reprimere; neque hoc solum, sed cum occasio exigit, ultra solitum commovere se, superfluamque humorum copiam, sibi utique obstituram, vel per calores febriles digerere, vel per hæmorrhagias, sudores, diarrhœas, e corpore ejicere. De quâ doctrinâ primò videbimus, an in medicinâ faciendâ multum lucis præbitura sit. Enimverò fatetur Stahlius, animam aliquando, aut præ debilitate, aut quia intùs perturbatur, non satis gnaviter morborum depulsionem moliri; aliquando etiam nimis contendere, atque ultra scopum jaculari; postremò symptomata graviora morbi potiùs vehementiæ, (*b*) quam animæ actioni imputanda esse: quare non semper naturæ permittendum esse, ut quo cœpit passu, progrediatur; nam & frena interdum injicienda esse, & calcar quoque addendum. Esto: sed ut hoc rite fiat, canonem desideramus, perspicuè docentem, cùm quid morbo, non animæ, debeatur, tùm de animâ quoque, num acriùs justo vel remissiùs, an contra strenuè prudenterque opus in singulis ægris aggrediatur. At dixerit fortasse aliquis: quæcunque febres excretionesve, nec valdè corpus debilitant, nec magnam ei molestiam creant, animæ con-

(*b*) p. 474. Sect. minor. 9. p. 490. Sect. min. 4.

consilio excitantur, adeoque non temere inhibendæ sunt; cæteræ, quæ modum excedunt, vel a causæ morbosæ vehementiâ inducuntur, vel ab animâ turbatâ & sui non compote. Id si responderint Stahliani, quod unum respondere possunt, non injucundum erit, rationibus subductis, videre, quantum ex totâ hac Theoriâ lucremur. Docemur utique excretiones immodicas, febresque vehementiores moderandas esse; quis ignoravit? easdem, quoties temperatæ sunt, corpus purgare, saniusque in posterum reddere; quis dubitavit? nonnunquam, ubi scilicet animæ conatus deficit, provocandas ultro & proliciendas esse: quis non Medicorum prolicere tentavit? Magno beneficio Medicinam affecisset Stahlius, si quomodo hæc in omni ægro fieri possent, ostendisset: fieri debere notissimum erat, saltem non adeo ignotum, ut per tot libros diffundi, tantoque verborum apparatu explicari necesse esset.

Hactenus de doctrinæ Stahlianæ utilitate; nunc ut quæstionem, si fieri potest, conficiamus, ne illud quidem quærere refugiemus, quod omnium difficillimum est, utrùm & quo sensu animæ morborum depulsio tribuenda sit. Quod ut clariùs perspiciatur, non inutile erit in sano priùs corpore, quod animæ munus, quale imperium sit, cognoscere. De fœtu igitur, ut

ab initio rem repetamus, dubitari non poteſt, quin cauſæ intra ovum poſitæ incrementum & formam debeat, non, ut ſuſpicari aliquis poſſet, materni ſanguinis propulſioni, tenera ejus vaſa dilatanti, novamque indies materiem apponenti. Etenim arteriarum uterinarum vis ſanguinem ultra cellulas placentæ non promovet, qui inde poſtea per venam umbilicalem abſorbetur, atque, ut ita dicam, exſugitur. Quod duo maximè argumenta declarant; primò, quòd liquores per arterias uterinas injecti ad venam umbilicalem non perveniunt; ſecundò, quòd funiculo umbilicali diſciſſo, ab eâ parte, quæ ex utero propendet, non adeo magnum ſanguinis profluvium in pleriſque ſaltem feminis eſſe ſolet. Atque hinc porro intelligitur, cur inter matrem & fœtum tantum nonnunquam ſit obeſitatis & gracilitatis diſcrimen, cum vel mater emaciata grandem & robuſtum infantem edat, vel contra habitior exſuccum & debilem. Quare eſt, ut dixi, certiſſimum, incrementum & formationem fœtus ab ipſo fœtu proficiſci; quem ſi quis, Harveium imitatus, ſui domicilii fabrum eſſe dixerit, non magnopere repugnem, modo ea metaphora ad operam fabri, non ad artem & ſolertiam, referatur. Nam ſi quis animam fœtûs hæc omnia ratione & conſilio adminiſtrare putet, divinâ quippe prudentiâ inſtructam, næ illum

ex-

explicare oportet, cur tam multi hydrocephalo laborantes, aut imperforati, aut alio modo monſtroſi, ſpirituique trahendo inhabiles, in lucem edantur. Contra, ſi animæ tribuere hæc pergat, quanquam non ratione & conſilio, ſed neceſſariò agenti, quod vim aliam, neceſſitatis cauſam, deſiderat; ea profectò ejusmodi actio eſt, ut cum manus invita aut emortua, ſed ab aliâ manu gubernata, literarum formas aut aliud quidvis in chartâ deſcribit. Atque hic non ignoro tantum harum rerum obſcuritatem eſſe, ut omnem pene animi aciem contentionemque eludant. Verùm, ſi ulla clarior reliquis perceptio eſt, ſi ullum fiduciæ in hujusmodi quæſtionibus uſurpandæ tempus eſt, tum profectò eſt, cum negamus aliquid verum eſſe, non affirmamus. Quamobrem non vereor, quæ ſuperiùs dixi, iterare, & velut certa proponere, non externam neque mechanicam vim eſſe, quæ corpus fabricetur, deinde verò rationis & conſilii expertem eſſe. Ex quo efficitur eſſe in viventibus vim aliquam diverſæ ab utraque naturæ, quæ neceſſariò, id eſt, ſecundùm leges a Deo conſtitutas, nobis autem ignotas, operetur; quam ſi quis animam appellare velit, ſaltem cavere debet, ne in eâ voce adhibendâ intellectûs & judicii notionem admiſceat.

Jam, hanc tertiam vim, nec mechanicæ legibus, nec

mentis imperio parentem, nihil meliùs illustrat, quam fibrarum muscularium natura. Nemo ignorat musculos obsequentissimos humanæ voluntatis ministros esse; jussa ejus promptissimè & capessere, & exequi; quoties motus aut continui aut repetiti desiderantur, non cessare, quanquam aliud agente dominâ, nec donec missionem acceperint, quieti se tradere; denique, si quidquam omnino in corpore, hos certè in mentis potestate esse. Nihilominus hi, tam fideles plerumque famuli, ubi causa irritans accesserit, non modo nutum voluntatis non expectant, sed & eâ repugnante contrahuntur. Quemadmodum fieri videmus, quando ossiculum, vel aliud quidvis acuminatum in Oesophago hæret. Pharyngis enim & Oesophagi musculis indesinenter comprimitur; unde sævissimus dolor, quem nemo non evitare percupiat. Similiterque in tussiendo quantos nonnunquam cruciatus patimur, quos facile esset sedare, si musculos respiratorios dociles semper morigerosque haberemus? Quid? quod musculi auris internæ, quique Tubam Eustachianam aëri exeunti, ut putatur, aperiunt, Iridis porrò fibræ musculares, nullum animi imperium agnoscere videntur, sed a solâ irritatione gubernantur? De quâ facultate irritabili cum tam luculenter in præclaris Halleri commentariis disseratur, supervacuum esset plura dicere. Quare hoc

con-

contentus ero animadvertiſſe; ſi muſculi, præſertim ii, quos natura mentis humanæ ſatellites eſſe voluit, alium vim inſitam atque ingenitam habent, quâ certas actiones ſine mentis conſenſu obeunt, quanto id de corde, viſceribus, glandulis veriſimilius eſt, quæ a mentis imperio regi nullum indicium eſt? Ubi non contendo, vim quæ cordis contractionem, vermicularem inteſtinorum motum, ſecretiones denique glandulares efficit, irritationis ſimilem eſſe; quod etſi multis credibile videtur, non auſim affirmare: illud tantùm dico, videri mihi cùm muſculos, tùm verò viſcera & partes glandulares, poteſtatem inſitam habere, quâ certos effectus Phyſicè & ſine mentis interventu edunt.

De his autem, cum in promptu ſit certior tranſigendi ratio, non neceſſe eſt ad conjecturas & ſuſpiciones confugere. Etenim Stahlianos alterutrum dicere oportet; vel, quod nobis videtur, cordis contractionem, ſecretiones glandulares, & quæcunque alia ejusmodi ſunt, phyſicè & neceſſariò fieri; vel quod ipſi obſcuriùs ſignificant, a libero mentis actu, cujus tamen nullam conſcientiam aut memoriam habemus, pendere; quando inter ea quæ liberè, quæque neceſſariò fiunt, nihil tertium intercedere aut intelligi poteſt. Sed ut aliquid a mentis actu pendeat, neceſſe

eſt ut mens, primò agendi vel non agendi optionem habeat, deinde ut tempora & modos agendi ipſa per ſe diſponat & conſtituat. Jam igitur, ſi hæc omnia menti concedimus, non ineptè quæri poteſt, cur tam ſæpe a corporis conſervandi ſcopo aberret. Velùt, ſi cordis contractionem regit, cur non rariùs debiliùsque contrahi jubeat, cum arteria diſciſſa aut dilatata eſt; ſi alvi dejectiones efficit, cur non reprimat, cum exitium minantur; ſi urinam in renibus ſecernit, cur ſuccos etiam nutritios, in iis qui Diabete laborant; ſi in febribus excitandis corporis tantùm purgationem ſpectat, cur in Phthiſicis quoque accendat; ſi nixus parturientium ciet, cur vehementiſſimos eſſe faciat, cum caput infantis utero incluſum & conſtrictum detinetur. Meritò graviſſimus Auctor, Heiſterus, naturam, tanquam impotentem quandoque & infidam, accuſat; atque is unâ tantùm re permotus, ſcilicet quòd placentam non ſemper ex utero puerperarum excutiat; quanto magis accuſare potuiſſet, ſi non modo de inertiâ ejus, ſed de intempeſtivâ quoque & noxiâ ſedulitate occaſionem diſſerendi habuiſſet?

Quomodo igitur hæc & ſimilia ſolvunt Stahliani? Nempe aiunt, quæ intempeſtivè in corpore fiunt, quæque modum excedunt, vel non omni-

no

no ab animâ (*c*), vel ab animâ certè perturbatâ, excitari. Quæ eorum diſtinctio ſi legitima cenſetur, nihil in poſterum facilius erit, quam ſyſtematum in omni parte Philoſophiæ concinnatio, modo cuivis liberum ſit, phænomena quæ ſuis opinionibus conveniunt, ſeligere, cætera vero, ad aliam eamque ignotam cauſam rejicere. Quare hoc iis, ſalvis Philoſophiæ legibus, concedi non poteſt. Majorem ſpeciem habet, quod in hanc partem disputari ſolet, poteſtatem animæ in iis clariſſimè cerni, quæ corpori, ex perturbatione ejus, ſuperveniunt. Utique non deſunt exempla, ubi ventriculum cibis mediocriter plenum aliquid præter ſpem viſum aut auditum ita turbaverit, ut non modo digeſtionem perficere nequiret, ſed & omnia, quæ intus erant, evomere cogeretur; eodem fere modo, quo canes illi (*d*), quibus octavi paris nervi a Valſalvâ conſtricti fuiſſe memorantur. Atque hinc colligunt multi, non modo, quod facile conceſſerim, digeſtionis Theoriam ex conjunctâ humiditatis, caloris, & putredinis vi repetitam, longé a vero abeſſe, quando interdum, his omnibus manentibus, digeſtionis tamen opus

(*c*) Patholog. Sect. Gen. 3. Membr. 1. vid. etiam p. 490. Sect. min. 4.
(*d*) Morgagni Epiſt. Anatom. 12. S. 28. 29.

opus non procedit; verùm etiam, quod firmiora certè argumenta desiderat, cibi resolutionem solius animæ vi gubernari & perfici. Verùm hoc exemplo non contenti, alia multa commemorant, quæ corpus a subitâ animi commotione perpeti solet; velut deliquia, musculorum paralyses, menstrui fluxûs suppressiones, hysterica etiam urinæ profluvia; quæ omnia ita interpretantur, quasi anima, attoniti instar, officii sui oblivisceretur, neque vim vitalem ad omnes corporis partes transmittere curaret; aliter enim explicari non posse, quomodo a terrore, re scilicet incorporeâ, quæque intellectu tantùm percipitur, tales effectus edantur. Quæ etsi primo intuitu satis probabilia videntur, facilis tamen responsio est; longè aliud esse, animam sanam facultates corporeas moderari, easque pro libitu intendere vel segniores facere; aliud, ægram & commotam turbare. Est ea inter corpus & animam consensio & fœdus, ut alterum graviter affectum non rarò malum cum altero, quodcunque est, communicet; qualem etiam communionem inter diversas corporis partes obtinere compertum est. Itaque non modo animæ affectiones, cordis, viscerum, glandularum, actionem turbant, sed aliquando etiam ventriculus, concoctione non rite peractâ, aliquando materies perspirabilis, a frigore retro pulsa; denique partes membra-

branosæ, cum aut vulneratæ, aut a causâ internâ inflammantur. Quibus cum nemo imperium in corporeas facultates tribuat, non video cur animæ, similes turbas excitanti, tribuere debeat. Imo, si hoc jure fieri putatur, pari ratione colligi posset, animam corpori, quin vesicæ quoque aut utero parere, siquidem & ab urinæ suppressione & a menstruis retentis intellectûs quoque statum labefactari novimus.

Jam illud satis, credo, Lector intelligit, si vis quâ actiones vitales peraguntur, physicè & necessario agit, non magis eam posse præscriptum naturæ ordinem deserere, & sine causæ cujuscunque ope hæmorrhagiam, aut diarrhœam, aut febrim efficere, quam velum, nullo vento impulsum, navigium in mari movere. Ex quo sequitur, non modo, quod Stahlio placet, vehementiora corporis mala, verùm etiam leviora, quæ spem melioris in posterum valetudinis faciunt, causæ physicæ, non intellectuali, tribuenda esse; licet qualis ea sit, & quomodo agat, ignoretur. Quid? quod symptomata, quæ Stahliani animæ vindicant, a causis physicis nonnunquam induci constat; vomitum, puta, a Tartaro Emetico; Febrim a vini potatione; Hæmorrhagias a vehementi solis ardore; Ulcera denique a labis Venereæ contagione? Num igitur ad animam & vim conservatricem hæc quoque

referri placet? Sin hoc nemo defendere ausit, cur non in aliis quoque, hoc genere malorum laborantibus, suspicari licet, aliquid in ventriculo, in visceribus, in sanguine sensim accumulatum esse, quod Tartari Emetici ad ventriculum irritandum, quod crapulæ ad febrim accendendam, vim habuerit; quod venarum oscula aperire, quod ulcera, quanquam non venerea, creare potuerit? Neque dispar sudorum sponte nascentium, aut alvi profluviorum ratio est. Quibus explicandis quid necesse est novum causarum genus comminisci, animamque actionibus, quarum se conscium esse negat, præficere, quando similes effectus a causis materialibus edi constat? Aut quid minùs consentaneum est, quam Stahlianos, qui gravissima quæque symptomata ad morbi vim referunt, idem in levioribus malis, febriculâ puta aut narium hæmorrhagiâ, non faciendum putare?

Quid igitur? Vis illa, viventium corpori ingenita, quâ, ut dixi, actiones vitales peraguntur, nihilne ad morbos depellendos confert? Duplex huic quæstioni pro diverso ejus sensu responsio est. Nam si de certo hujus vis temperamento quæritur, cum nec justo languidior est, nec ultra modum inrenditur, nemo negaverit maximum ejus in sanitate restituendâ momentum esse; interdum quoque solam & sine medicinæ ope

ope ſufficere. Contra, ſi moderatior ejus ſtatus non ſeorſim ſpectandus, ſed generatim de totâ re pronunciandum eſt, videtur, quoniam multa morborum genera exaſperat, non abſurdè vento comparari poſſe, qui navim, & cum portum ingreſſura eſt, propellit, & cum rectà in ſcopulum defertur. Stahlii igitur Theoria, cujus unicus fere ſcopus eſt, hanc vim, mutato nomine, celebrare, perinde medenti utilis eſt, ac ſi quis Nauticæ artem docens, multis oſtenderit venti impulſu naves ad portum pervenire, nihil interea de clavo regendo, aut velis explicandis colligendiſque præcipiens.

Evaſit jam oratio ex pathologiæ Stahlianæ tenebris, clarius, quod reſtat argumenti, amœniusque habitura. Etenim Mechanicorum Theoria, de quâ ſecundo loco diſſerendum erat, ut non ſit verior naturæque convenientior, planior certè diſertiorque eſt alterâ. Mechanicorum Theoriam dico, quæ morbos effici ſtatuit, quoties ſanguinis & humorum circuitus, quo vita contineri putatur, in quacunque parte corporis aut retardatur, aut omnino ſubſiſtit; quod ubi accidit, obſtructio vocatur. A quâ ſententiâ non valdè alienum videtur, quod ab Aſclepiade, Ciceronis æquali & familiari, diſputatum eſt: manantia corpuſcula per inviſibilia foramina ſubſiſtendo iter clau-

dere; eamque morborum originem esse. Sed hæc opinio, studiosè tum a summo atque eloquentissimo Viro defensa, insequentibus seculis, aut deserta, aut a paucis admodùm probata est; plerisque ad Themisonis aut Galeni placita desciscentibus. Tandem, sub exitum seculi superioris, cum Mechanica rerum naturalium explicationi adhiberi cœpisset, idque in multis feliciter procederet, magnamque novæ huic philosophiæ admirationem peperisset, extitere inter alios, qui iisdem quoque legibus medicinam subjicerent, nec ullum in corpore humano vitium agnoscerent, nisi quod a canalium obstructione oreretur. Quorum opinioni viam quodammodo muniebat vulgatus eodem seculo sanguinis circuitus, cujus initium & finem cum vivendi terminis convenire videntes, facile existimabant unum hoc ad vitam sanitatemque desiderari, omnesque corporis noxas ab impedito fluidorum transitu repetendas esse. Itaque velut impetu facto in eam sententiam itum est; maximè postquam cæteris ejus fautoribus Boerhaavii quoque ingenium accessit. Hic enim, cum esset medicinæ peritiâ instructissimus, summamque in Theoriâ hac illustrandâ curam posuisset, omnes facile, nisi qui Stahlio se addixerant, abripuit; obtinuitque illico, ut Bellinio & Pitcairnio posthabitis, princeps inter Medicinæ Ratio-

na-

nalis Doctores, imo unicus fere Doctor haberetur. Quam ob causam mirum videri non debet, si in hac parte disputationis, missis reliquis, quorum obscurius nomen minorque inter Theoreticos auctoritas est, ex hujus tanti viri scriptis Mechanicorum doctrinam æstimem.

Sed in Aphorismis Boerhaavii legendis, qui quidem libellus totius Theoriæ summarium est, facile alicui in mentem venerit, Doctissimum Auctorem, alias morborum causas, præter obstructionem canalium, constituisse. Etenim in ipso operis ingressu, nullâ adhuc obstructionis injectâ mentione, de morbis simplicis fibræ differit, quorum duo genera ponit, laxitatem & rigorem. Progreditur mox ad vasa minima & majora; viscerum deinde conditiones, debilitatis scilicet & nimiæ tensionis exponit; addit morbos ab acido, ab alcalini spontanei & glutinis excessu. Nulla, ne nunc quidem, Obstructionis enarratio; neque sanè in morbis, quorum sedes vel in liquoribus solis, vel in solidis constituitur, ullus obstructioni locus esse videtur, quæ quidem composita affectio est, ex relatione inter partes solidas & liquidas oriunda. Verùm, qui scopum & ordinem disputationis diligenter introspicit, statim, opinor, videbit eas solidorum & liquidorum depravationes non tanquam simpliciter noxias poni,

ſed quatenùs tantùm obſtructioni generandæ inſerviunt; fibram ſcilicet rigidam, non ideo nocere quia rigida eſt, ſed quia liquorum propulſioni nimis reſiſtit; ſimiliterque humores acidos non propter acorem peccare, ſed quia ſanguinem coagulant, ſaltem circulo corporis obeundo, vaſculisque permeandis inhabilem reddunt. Manet ergo, ſecundùm Boerhaavium, commune illud Mechanicæ ſectæ principium, proximam morborum cauſam ſemper in Obſtructione quærendam eſſe. Quare caput hoc & velut fundamentum totius Theoriæ exiſtimandum eſt; quod ſi labefactare contigerit, corruant neceſſe eſt, quæcunque ei inædificata ſunt: quæ propterea non perſequemur, ſed ipſum, ut dixi, fundamentum aggrediemur.

Atque hìc non contendimus, neque probare conamur, nullum corporis malum a ſimplici obſtructione pendere. Nimis recondita morborum natura, nimis varia & multiplex conditio eſt, quam ut ita de univerſis pronunciare audeamus. Quare id tantùm agimus, ut multa ægritudinum genera, eaque non ex rarioribus, ſed vulgò hominum vitam infeſtantia, a cauſarum mechanicarum actione ſejungamus, atque ita paullatim, aliâ poſt aliam parte reciſâ, regnum Obſtructionis minuamus. Et primùm quidem numeroſa morborum familia eſt, quæ vel per tactum, vel aëris

mi-

ministerio nares pulmonesque intrantis, ab ægro in sanum propagetur. In tali igitur corpore, quod halitus hujusmodi morbificos diffundit, aliquid sit necesse est, præter meram obstructionem mechanicam, quæ non magis ab homine in hominem, quam ab horologio in horologium transferri posset. Deinde halitus istos, quorum tanta subtilitas tenuitasque est, ut nec oculis pateant, nec tactu percipiantur, quomodo credibile est in vasculis, liquorem transmittentibus, hærere, obstructionemque ibi novam inchoare? Quid quod morbi, contagione suscepti, non omnes eandem formam induunt, nec tamen quælibet symptomata temere adsciscunt, sed, velut animalium lege generati, similitudinem quandam ejus mali, a quo semen diditum est, repræsentant? Quod aliter fieri oporteret, si causis mechanicis parerent, a quibus alienissima est hæc symptomatum ad typum præscriptum conformatio. Itaque fateri necesse est, Variolas, Morbillos, Luem, Febres denique Epidemicas, nullo modo ab Obstructione aut causis mechanicis proficisci.

Febres porrò haud paucæ sunt, in quibus calor quidem vehemens est, sed per totum corpus æquabiliter diffusus, adeo ut nulla pars præ cæteris dolorem aut molestiam sentiat. In hoc igitur genere, quas tandem partes Obstructioni inveniemus, quæ nisi

cer-

certâ ſede conſiſtat, nulla eſt, neque omnino intelligi poteſt? Nemo enim, arbitror, dicturus eſt, in omnibus ſimul venulis vaſculisque ſanguinis retardatum & impeditum eſſe tranſitum; quod ſi unquam fieret, ſuffocari illico vitam penitusque extingui neceſſe eſt. Atque illud præterea animadvertendum eſt, nonnullas harum Febrium tum demum ſolvi, ſanitatique concedere, poſtquam dolor acutus & inflammatio, unam aliquam partem obſidens, magnamque vim humorum eaverſùs derivans, abſceſſum, qui dicitur, generavit. Ubi non Febris Obſtructionem, ſed Obſtructio Febrim ſecuta eſt: aut quid dico, ſecuta eſt? quæ adeo non malo nutrimentum aut vires ſuppeditat, ut certiſſimum ejus promptiſſimumque remedium ſit. Quare & hi quoque morbi mechanicarum cauſarum imperio eximendi ſunt.

Eadem, nec minùs perſpicua eſt, Exanthematum Febrilium cauſa; quorum curatio, ut a Boerhaavio etiam traditur, mechanicorum principiis apertè repugnat. Sed Virum Eximium audiamus. Exanthemata, inquit, pro materie habent aliquid, quod minima vaſcula cutanea tranſire non poteſt, ſed ibidem hæret. Eſto ſanè. His igitur Obſtructionibus tollendis ut quodque aptiſſimum eſt, ita optimè morbo, juxta Theoriam, occurret. Jam nihil facilius erat, quam tu-

tumorem & ruborem cutis, puſtularumque elevationem iteratâ venæſectione compeſcere. Sed hoc, licet Theoriæ convenientiſſimum, ne Boerhaavius quidem audet ſuadere; adeo infelix ea curatio planèque lethifera eſſe deprehenditur. Quam igitur medendi viam proponit? Eam nempe, quam uſus & experientia, non Theoreticæ rationes commendant, ut tenuis liquoris copia, donec ſponte deferbuerit morbus, ad ſudores excitandos ingeratur: id quod Boerhaavius vocat, materiem, quæ in vaſculis cutaneis hæret, mobilem ſervare. Quo quidem exemplo intelligere licet, etiam in falſâ Theoriâ praxin egregiam eſſe poſſe; Medicis nimirum, ubi exitus curationis doctrinæ eorum adverſatur, ita Theoriam detorquentibus, ut non deſeruiſſe eam, ſed ab eâ ad praxin deducti eſſe videantur.

Quid quod ulcera etiam & tumores inflammatorii, in quibus tanta obſtructæ circulationis indicia ſunt, clariſſimè tamen oſtendunt obſtructionem eam comitem vel effectum mali eſſe, non cauſam? Etenim ſi hujuſmodi vitia ab impedito liquorum tranſitu penderent, nullum utique in reſtituendo hoc tranſitu, id eſt, in diſcutiendâ inflammatione vel ulcere ſanando periculum eſſet. Quod contra eſſe experientia declarat. Nihil enim notius, quam ubi hoc imprudenter

& intempeſtivè factum ſit, renovari malum in aliâ corporis parte, vel etiam in pulmones atque intima vitæ penetralia derivari: prout Arthriticis inter alios non rarò accidit. Neque hoc mechanicè fieri putandum eſt. Quid enim abſurdius, quam vaſorum conſtrictionem ab aliâ parte in aliam, tam rapidè præſertim, transferri? Nam quod ad liquorum ſpiſſitudinem attinet, nullum hìc locum habere poteſt, cum hujusmodi metaſtaſes in corporibus infirmis & dilutiore ſanguinis ſtatu haud paullo frequentiùs quam in plethoricis contingant.

Jam in Rachitide, Scorbuto, Hydrope aliisque frigidioribus morbis, licet ſegnis plerumque & languida ſit circulatio, obſtructa eſſe nullo modo poteſt. Quis enim obſtructioni locus, ubi ſolidorum fibræ adeo laxæ & debiles ſunt, ut vaſa circulatoria ne juſtâ quidem vi conſtringant; fluida verò adeo tenuia & aquoſa, ut citiùs per tunicas ipſas vaſorum exſudent, quam in canalibus hæreant. Itaque liquorum congeſtiones, quæ in hujusmodi morbis fiunt, a vis vitalis defectu, non ab obſtructione, repetendæ ſunt. Ne quis enim erret; non eſt Obſtructio, ſiquando fluida, propter imminutam propellendi aut abſorbendi facultatem, ſtagnare contigerit; niſi forte horologium obſtructum vocamus, cum elater ablatus eſt, aut molam vela-

rem

rem, cum auræ deficiunt. Quod ſi quis has, quoad effectum, obſtructiones eſſe contenderit, meminiſſe tamen debet, nos de cauſis tantùm morborum disputare: obſtructiones verò, quibus hydropici & ſcorbutici laborant, ſiquidem ita dicendæ ſunt, non antecedere malum, ſed ejus aut nati jam, aut etiam adulti, indicium eſſe.

Quoniam verò certiſſima omnium & ſimpliciſſima obſtructio eſt, quæ vaſis comprimendis ligandisve efficitur, age videamus, quid, hoc facto, accidere ſoleat, quo faciliùs de obſtructionum in morbis generandis efficaciâ judicemus. Enimvero ſi ligatura aut compreſſio ejusmodi ſit, ut fibras ſenſibiles lædat, non eſt dubitandum quin, pro doloris magnitudine, inflammationem vel gangrænam illatura ſit. At ſi hoc idem certâ ratione fiat, ita ut nullus vel parùm acutus doloris ſenſus excitetur, nihil aliud mali attrahere ſolet, niſi partis, in quâ liquorum tranſitus intercipitur, torporem; qui proinde legitimus atque unicus obſtructionis effectus cenſendus eſt. Atque hoc quidem clarè oſtendunt impoſtores nonnulli, in triviis mendicantes, qui brachium faſciis tam arctè conſtringunt, ut dimidio minus, quam antea, imo aridum & exſangue appareat; nec tamen ullum gravius incommodum hinc ſentiunt, tot millibus vaſorum compreſſis, tan-

tâque morâ circulationi injectâ, quantam a causis internis fieri vix credibile est. Sed fuerit hæc canalium duntaxat minutiorum compressio. Quid, ubi Arteria Brachialis, non spernendæ magnitudinis vas, propter Aneurysmum ligatur, num symptomata tristia esse solent, aut ullo modo Theoreticorum Tragœdiis respondentia? Quod si tam ferax malorum esset obstructio, in Carotide certè periculosissima esse deberet: tradit tamen Morgagnus (*e*), canem, cui Valsalva utramque Carotidem arctissimè constrinxerat, duos & viginti dies supervixisse, diutiùs victurum, nisi, re satis spectatâ, dissectioni subjectus esset. Quamobrem, cum magnæ obstructiones facile & sine ullo sanitatis damno tolerentur, nullo modo credibile est, tot morborum procellas, tantas facultatum depravationes, a minutiorum canalium obstructione, quæ plerumque ne sentiatur quidem, oriri. Etenim si natura, grandiori vase occluso, promptè tamen circulationem restituit, quidni hoc idem faciat, & multo quidem citiùs, quando extremos arteriarum ramusculos, in quibus & minor sanguinis copia, & tardior impetus, plura denique diverticula sunt, inferciri contingit?

Cæ-

(*e*) Epist. Anatom. 13; S. 30.

Cæterùm totum hunc de Obſtructione errorem aut peperiſſe videtur, aut confirmaſſe, temere concepta opinio, quod vitam dicimus, nihil aliud eſſe niſi debitam humorum in corpore circulationem. Sed enim circulatio a vitâ, & cogitatione ſeparabilis eſt, & re aliquando ſeparatur. Et primùm quidem in Polypis, qui, corde deſtituti, ſine ullâ, ut videtur, circulatione vitam ſuſtinent: diſciſſi certè, poſtquam orbis canalium, ſi quis antea fuerat, ſublatus eſt, ſingulas partes tam vivaces habent, ut ex iis totidem nova animalia, tanquam arbores ex ſurculis, naſcantur. Idemque docet experimentum in ranâ a Gerardo Swietenio, Medico Nobiliſſimo, inſtitutum, quod mihi J. N. S. Allamandus, Vir non minùs ingenii elegantiâ, quam doctrinæ varietate & ſubtilitate ſpectatus, hìc Leidæ degenti narravit; nonnihil diverſum ab eo quod in *Vindiciis Difficultatum* (*f*) commemorat Vir acutiſſimus, Antonius de Haen. Swietenius igitur, referente Allamando, cum ranæ cor aperuiſſet, tantam vim argenti vivi per Aortam infudit, ut omnem corporis partem, etiam corneæ vaſcula, fluido ponderoſiſſimo impleverit; quo facto, non emori, non

(*f*) p. 124.

non torpere, non quiescere animal, sed pristinam agilitatem servare, sed saltuatim aliquandiu per cubiculum discurrere. Postremò, ut ad Homines jam veniamus, quoties compertum est, aquâ submersos, pulmonibus compressis, & sanguinis circuitum prohibentibus, non continuò vitale principium amittere, sed movendi & sentiendi facultatem post longum satis intervallum recipere? Atque hoc scio foramini ovali non integrè occluso a plerisque tribui; sed difficile est credere rem tam rarò in dissectionibus visam, in tam multis locum habere. Verùm de hoc exemplo, si quis aliter sentiat, non est quod acriter pugnemus. Omnem enim dubitationem eximit, quod ab Haenio, magni nominis Medico, scriptore autem accuratissimo, narratur (*g*): Cor in duobus mortuis adeo rigidum inventum fuisse, ut a longo tempore contrahi non potuisse non incertâ conjecturâ creditum sit; imo extitisse, qui vitam sine ullo fere sanguine, nedum circulante, producerent. Ex quo intelligitur, si vita liquorum circuitu non continetur, frustra esse, qui corpus humanum machinæ comparant, multoque magis, qui omnia morborum genera ex

(*g*) Vindiciæ Difficult. p. 232 — 4.

ex ejus machinæ obſtructione provenire cenſent.

Quibus omnibus cum liquidò conſtet Boerhaavium æquè ac Stahlium in cauſis morborum indagandis operam perdidiſſe, quid utique reſtat, donec meliora ab aliis & certiora proferantur, niſi ut penitùs ignotas eſſe ſtatuamus? Ubi non negamus, quorundam morborum originem craſſè quidem & imperfectè cognoſci, cognoſci tamen: velut cum dicimus ebrietatem, aut vehemens exercitium, aut intempeſtivam frigidæ potationem huic vel illi febrim peperiſſe. Sed longè aliud multoque ſubtilius eſt, quod Theoretici profitentur, parumque iis videtur, cauſas hujusmodi evidentes inveniſſe, quod vulgaris & quotidianæ ſolertiæ eſſe putant, niſi explicare poſſis, quomodo vinum in fibras corporis humani agat, quidve in liquoribus cerebroque operetur, denique niſi cauſarum & effectuum ſeriem, totumque febris generandæ progreſſum perfectè calleas. Hæc autem ſcientia eſt, quam Theoreticos falſò ſibi vindicare exiſtimo, cùm in iis morbis quorum initium & occaſio patet, tùm multo magis, ubi malum ſpontaneum eſt, ut in Febribus haud paucis, maximâque parte Chronicorum. Quamobrem, ſi verum eſſet, quod Theoreticos jactare audimus, morbos curari, niſi cauſâ intellectâ, non poſſe, omnibus omnino ægris abjicienda

da eſſet ſalutis recuperandæ ſpes, ſiquidem qui maximè hanc ſcientiam poſſidere ſe putant, nullo modò veritatem aſſecuti ſunt, ſed erroris manifeſti tenentur. Verùm meliùs haud paullo benigniùsque cum genere humano actum eſt. Habemus enim Ducem fidum & paratum, Experientiam, quæ in omni fere ægritudine remedia ſuppeditat, quorum probata & teſtata eſt in ſimilibus exemplis utilitas. Experientiam autem dico, non eam tantùm quam quisque ſibi uſu medendi comparavit, ſed quodcunque etiam Practicorum lectione, aut viri periti teſtimonio addiſcitur: quod quidem genus Hiſtoriæ nomine a veteribus Empiricis honeſtatum eſt. Hujus igitur Magiſtræ qui præcepta rite cognoverit, fideliterque ſequatur, non magnopere, opinor, Theoreticorum ſubſidiis indigebit.

Sed huic noſtræ diſputationi haud dubito fore, qui aliis rationibus deſtituti, Boerhaavii famam opponent, neque omnino ſibi perſuaderi patientur, Virum in morbis internoſcendis ſagaciſſimum, nec minùs in curandis felicem, id quod multi etiamnum ſuperſtites teſtari poſſunt, talem, inquam, Virum falſam Theoriam condidiſſe, atque in ipſis principiis fontibusque, ut putantur, praxeos, erraſſe. Verùm nihil certius eſt, quam medendi peritiam & felicitatem nullo modo a doctrinæ veritate pendere, alterumque ab altero ſejunctum

junctum sæpissimè inveniri. Non defuere ante Boerhaavium, imo cunctis fere seculis atque in omni non barbarâ gente reperti sunt, qui ægrotantibus promptè efficaciterque succurrerent; iique, non unius tantùm scholæ, sed partim Methodici, partim Galenici, Sylvii quoque & Willisii sectatores, quorum Theoriæ cùm valdè diversæ sint, erroneas esse aut omnes, aut omnes præter unam, necesse est. Unde igitur contigisse dicemus, ut in tot factiones distracti, singulique cum singulis de causis morborum pugnantes, medicinam nihilominùs omnes non pœnitendo successu exercerent? Nimirum ipsi illi, quotquot erant, Systematum conditores haud dubiè, quod in scholis defenderant, inter ægrotantium lectos deserere coacti sunt; sive Theoreticam rationem, cum in usum vocanda esset, nimis intricatam & difficilem experti, sive experientiæ monitis in magno discrimine refragari non ausi. Quod etiam ad Boerhaavium transferri potest; qui si ægrorum saluti promptiùs aliis certiùsque consuluit, non profectò id Theoriæ præstantiâ assecutus est, sed quòd morborum historias exitumque exquisitissimè calleret, essetque adeo optimus & peritissimus Empiricorum.

Atque hìc existiment fortasse multi, quia dogmatum falsitas medendi solertiam non tollit, planè inno-

cuum esse quemlibet de medicinæ principiis errorem, frustraque refelli opiniones, quæ, sermonibus tantùm celebratæ, in arte exercendâ negliguntur. Qui non solùm considerare debent, quid Theoreticorum nonnullis ingenium & prudentia, usus denique medendi suggesserit, verùm etiam quid credibile sit imprudentes atque incautos facere, quam perversè atque ineptè curationes instituere, ut Theoriæ præceptis obsequantur. Quemadmodum inter populares meos fuisse accepi, qui in omnibus morbis spiritum & salem cornu cervi, nec quidquam præterea, adhibuerit; alium verò, qui argenti vivi deglutitionem ad sanitatem conservandam efficacissimam esse prædicaret. Quippe morborum causam haud dubiè in obstructionibus ponebant, nec quidquam simplicius inveniebant, quam vel dissolvere eas penetrantissimo sale, vel metalli ponderosissimi impulsu perrumpere. Sed ut horum incogitantiam mittamus; nonne suspicari licet, prudentes alioqui viros, cum judicium de novis aut parùm cognitis remediis ferendum est, Theoriæ studio a veritate nonnunquam abduci? imo, non aliquot præcipitantiæ hujus exempla in Medicinæ annalibus commemorantur? Postremò, ad discendi saltem facilitatem haud parùm interest, utrùm quis rectà ad propositum eat, an per ambages difficilis & tortuosæ

Theo-

Theoriæ circumducatur ; nihilque miſerius eſt, quam magno labore, multisque vigiliis ſcientiam comparaſſe, quæ poſtea, ubi ad rerum tractationem accedas, tota dediſcenda eſt.

Quoniam verò Empiricæ rationis fautorem me profeſſus ſum, imprimis cavendum arbitror, ne quis eam, vocis ambiguitate deceptus, cum agyrtarum & circulatorum temeritate confundat. Duplex ſcilicet Empiricorum genus eſt ; unum, quod nomina tantùm morborum ſectatur, quæ cum undecunque extuderit, continuò remedia, quæ iſti morbo convenire dicuntur, ſine ullo judicio aut delectu ingerit. Atque hoc quidem ſenſu qui rectè Empirici dicuntur, haud immeritò a prudentioribus impoſtores & homicidæ audiunt. Sed altera illa ratio, quam ſequi me profiteor, quamque oratione defendendam ſuſcepi, etſi in hujus infamiæ ſocietatem aliquando venerit, tantùm a priori diſtat, quantùm aut labor ab inertiâ, aut eruditio ab ignorantiâ, aut cura denique a temeritate ſejungitur. Primò enim, nullam doctrinæ partem, quæ quidem veræ & certæ lucis aliquid præbeat, negligendam cenſet, maximum verò Medicæ ſcientiæ fontem in hiſtoriis morborum curationumque conſtituit. Eas igitur ſtudioſè perluſtrat, atque ita, ut in unoquoque genere cùm ſymptomatum varieta-

tes, tùm accessionem, statum, remissionem distinguat: simulque methodum, quæ in singulis profuerit, diligenter notet. Medicamina accuratè intelligi vult, cum omnibus adhibendi cautionibus: Anatomiam quoque ad phænomena morborum aliquatenus illustranda, non ad causam declarandam, assumit. Postremò, in remediis eligendis symptomatum naturam, ægrotantis habitum & ætatem, anni tempestatem, aliaque ejusmodi perpendit, nomine autem morbi duci se aut commoveri non patitur. Atque hæc demum vera Empirice est (nisi Practicam dicere malis) cujus se sectatorem professus est, maximum in Medicinâ nomen, Sydenhamus; quam etiam Theoretici hactenus laudant (*h*), ut secundum ei locum post suam quisque Theoriam concedant; unde primum quoque haud dubiè prudentissimi cujusque suffragio obtinebit.

Jam, si quis, morborum causas ignorari adhuc audiens, ex eo dubitare incipiat, utrùm ulla Medicinæ ars sit, facile erit eam suspicionem, vel medicorum illustrium exemplis, vel aliis argumentis minuere. Etenim negari non potest, quin in omnibus morbis, qui curationem recipiunt, certa ratio sit certumque ægro-

(*h*) Boerhaav. Institut. n. 19.

ægrotantium regimen, quo servato, citiùs convalescunt, quam si contraria omnia fecerint. Quid igitur Medicum impedit, licet causam mali ignoraverit, hanc tamen rationem tenere, atque ita corpus affectum, si non sanare, aptissimè saltem ad sanitatem recipiendam disponere. Atque hoc quanti momenti sit, cùm alia innumera, tùm vel maximè Variolæ declarant; quæ olim, remediis calidis irritatæ, planè horrendam stragem edere consueverant, postquam verò Sydenhamus tractandi viam aperuit, multum sævitiæ illius feritatisque amiserunt. Similiterque in Anginâ malignâ, quæ ante viginti fere annos per Europam diffundi cœpit, qui venæsectione & purgantibus, ut prima ratio ferebat, curati sunt, ad unum interiere; quibus autem vires, ut postea factum est, myrrhatis potionibus & cortice peruviano reficiebantur, paucis exceptis servati sunt. Nunquam tamen audivi morbi causam ab iis qui hoc prodidere, aut alio quoquam, detectam esse: Sydenhamum certè constat, nihil tale sibi arrogasse, contentumque variolosæ labis effectus temperasse, naturam ejus Philosophis investigandam reliquisse.

Neque mirum videri debet Medicinam, Theoriâ destitutam, in quamplurimis tamen morbis finem propositum attingere. Non videmus plebeios homines,

ligonique addictos, flores, olera, arbuſcula feliciter curare? ſerendi, propagandi, colendi tempus & rationem tenere? quid ſoli augeat vel minuat fertilitatem, quid ſingulis vegetantibus proſit vel noceat, quæ umbrâ delectentur, quæ ab Euris protegenda ſint, multaque porro alia accuratè intelligere? Quis tamen eorum, quid plantarum alimentum conſtituat, quomodo e terrâ hauriatur, quâ vi fibrarum recentium teneritatem ad juſtam magnitudinem dilatet, hæc, inquam, & ſimilia, quæ ne Eruditi quidem ſatis expediunt, quis unquam Hortulanus aut didicit aut cogitavit? Quisve in arte exercendâ Philoſophiæ præcepta, non Experientiæ ſecutus eſt? Sciunt igitur, quid vegetantium natura poſtulet, qui natura ea, qualis ſit & quomodo nutriatur, explicare nequeunt; num pejorem Animalium conditionem putamus, ut quæ iis conveniunt, eadem ratione inveniri non poſſint? Aut Medicorum doctrinæ negamus, quod ruſtici, literarum rudes, Experientiâ duce, aſſecuti ſunt?

Eſſe revera Medicinæ artem, ſublatâ Theoriâ, oſtendimus: nunc, ne illiberalis forte habeatur, ad experientiam omnia referens, etiam honori ejus & dignitati proſpiciemus. Quid enim eſt, quod artem quamcunque ignobilem & inhoneſtam facit? Nempe

ſi

ſi rerum paucarum minimèque obſcurarum ſcientiâ continetur, adeoque non multa diſcendi ſubſidia poſtulat, omniumque fortunæ & diligentiæ patet; deinde ſi in eâ exercendâ nulla vis aut celeritas ingenii, judicandive ſolertia apparet. Quorum quid eſt, quod in Medicinam, etiam Empiricam, cadit? Primò, quæ ab Alumnis ſuis exigit, ut tot morborum hiſtorias, tot ſimplicium & mixtorum vires, tot Anatomiæ minutias, tam accuratè ediſcant, num exiguo doctrinæ apparatu contenta eſt? Subtilitate autem ingenii quomodo carere poteſt, cui neceſſe eſt, propoſitâ ægritudine qualibet, breviſſimo temporis ſpatio, quod genus morbi, quid præcipuum ſymptoma & cæterorum velut radix ſit, deinde quomodo tollendum aut mitigandum ſit, invenire. Atque hac quidem acuminis & ſolertiæ laude multo inferior foret Theoretica ratio, ſiquidem ulla eſſet quæ nomen hoc mereretur, neque adeo honoris gradum, qui Empiricæ debetur, ullo modo attingere poſſet. Etenim in vitâ videmus, quæcunque artes ad certa præcepta, certumque canonem exiguntur, faciliùs cum vulgo communicari, omninoque viliores eſſe iis, quæ ingenii præſtantiâ nituntur. Etiam Pictura & Poëſis, quæ in poſtremo hoc genere nobiliſſimæ fere habentur, ſtatum honoris, quem nunc obtinent, haud dubiè amitterent, ſi quis

quis methodum Philoſophicam harum facultatum comparandarum oſtenderit. Imperatoriæ quoque artes, quibus nihil glorioſius eſt, quo loco futuræ videntur, ſi bellorum exitus calculi Arithmetici neceſſitate regeretur? Nempe magnum exiſtimari non poſſet, quod Mathematicus, ex umbrâ Scholaſticâ prodiens, aut æquè cum Imperatore, aut meliùs etiam præſtitiſſet. Quamobrem parùm ſapienter Medicinæ conſulunt, qui eam ad Theoriæ normam revocant; unde conſequens eſſet, nihil ingenium valere, ſcientiâ & memoriâ omnia, quæ ad medendum utilia ſunt, contineri.

Facile interea concedam, ſi quis, divino numine adjutus, certam & perſpicuam Theoriam condiderit, quâ, velut acu Nauticâ, curſus Medicinæ per mare procelloſiſſimum regeretur, nullo modo id beneficium repudiandum eſſe, nec Empiricæ adhærendum, poſtquam melior ratio reperta eſſet. Aliud, omnino aliud eſt hujus diſputationis propoſitum. Negat hoc uſpiam factum eſſe; negat naturam tam lauté uſibus humanis providiſſe; falſa eſſe contendit, quæ Theoriæ nomine honeſtata ſunt. Quamobrem iis, qui veræ Medicinæ ſtudioſi ſunt, nihil reliquum eſſe affirmat, niſi, ut veterem illam Nauticam, quæ ante pyxidis inventionem fuit, imitentur; nimirum, ut ſtellarum

or-

ortum & occaſum, procellarum imminentium indicia, litorum quoque poſituram accuratiſſimè ante omnia ediſcant; deinde ut in altum delati, eo majorem cautionem adhibeant, quo fallaciorem cœli faciem, artemque incertiorem eſſe ſciunt.

FINIS.

THESES.

I.

Nullo argumento probatur ſanguinem magis in pulmonibus, quam in reliquo corpore atteri.

I I.

Incrementum corporis humani, poſtquam & formatum & in lucem editum eſt, ex Mechanicæ principiis explicari non poteſt.

I I I.

Venæſectionis in pede ſuſpecta utilitas, incommoda certa ſunt.

I V.

Dentium dolores ab Ophthalmiis aliisque topicis inflammationibus ſitu tantùm differunt, non curatione.